

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dias Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció General Barceló-1-2.º

Administració Sta. Eulària, 25.

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim altres erbes an es qui s'ho guany

A ON LA VENEN?

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca l'amo Andreu Alcover, Centre, 13.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria de N'Ernest Frau, Brossa.—Llibreria Amengual y Muntaner.

Recapte

¿Será vera aqueixa?

Es diari *L'Echo de Paris* publica un telegrama de Roma que diu que el Japó prepara una missió diplomàtica per venir a felicitar Sa Santetat Benet XV p'és seu adveniment an es Soli Pontifici.

¿Quin fonament té aquesta nova? No hi sabem; pero ben bé poria ésser. De més verdes se'n son madurades.

No sería mala que s'actual guerra europea servís finis finis per estendre s'Autoritat Suprema d'Honor i Jurisdicció del Papa dins tot lo mon i per fer que Reis i Emperadors i Presidents de República li rendesquen homenatge i li fassen la bona i li ballin l'aigo davant!

Perque per una banda el Gran Turc demanaper tenir un Embaixador davant el Papa, quant Inglaterra acaba de demanar i de conseguir lo mateix; i n'hi ha a França que tresquen fort ferm per trobar una forma hàbil de porer es Govern Francès refermar ses relacions diplomàtiques amb el Papa, i es President de sa República hi està en correspondència; i an ets Estats Units corre p'és periòdics s'idea de que sa Gran Confederació de Repúbliques nort-americana tenga també es seu Embaixador an el Vaticà.

No hi pot tenir cap pèrdua la Santa Seu ni l'Esglesia Catòlica ni sa Relligió en totes aqueixes passes que es Govern d'ets Estats donen entorn del Vaticà per tenir el Papa propici.

Es una manera eficacíssima de regonèixer-lo come Vicari Suprem de Deu damunt la terra i Pare, Mestre i Pastor de tots es qui professen sa fe de Jesucrist, que umplen casi tot lo mon.

El senyor Bonifaci

IV

Pareix increïble que d'un esveït tan malambros com és la senyora Maria, d'on, an es parèixer, sols havien de brollar argelagues i gatoes, en brollàs un lliri d'una blancor tan fina i d'un aroma tan suau com es Na Roseta. Es un angel que Deu ha posat entre aquells dos cossos (el senyor Bonifaci i la senyora Maria) per que amb sa seua paraula endolsida de sa més pura de ses amors, fés manco amarga s'existència de son desgreuat pare i an es mateix temps servís de parabanda per detenir ses furioses ones de sa ira de sa mare.

Sa seua garridesa no diu res a sa bestia humana, parla tan sols a s'esperit. Son principal encant consisteix en reflectir els nobles sentiments que atressora son cor. De fils d'or li va posar Deu es cabeis, per pintar sos ulls va prendre del cel la color blava, blanca com la neu té sa cara amb una roseta encarnada a cada galta que, com les del mes d'Abril, duen la frescor de la primavera; i, com aquest bell lliri el tenia Deu destinat per tresplantar-lo dins son jardí preferit, l'embolicà dins un mantell reial de modestia per guardar-lo del baf impur de la baixa passió humana.

Com és galanxona i rica, no li falten admiradors que li oferesquen s'amor; pero ella de tot d'una les lleva tota esperansa, perque dins son cor alateja una altra amor més alta.

Es una joveneta que conserva sa noblesa de caràcter de sa nerencia paterna i té una educació meravellosa que rebé dins un col·legi de Monges. Sa mare a's mig de tot tengué aqueix bon sentit.

Dona gust veure-la an es costat de son pare; sembla l'àngel de la caritat que sonriu davant s'imatge de sa veuira.

Bé n'hi fa d'afalagadures a son pare! bé n'hi diu de paraules dolces. Li fa es nuu a sa corbata, el pentina, li espauma sa roba; i com sa mare, cedint a ses súpliques de sa filla, li ha comprat algunes mudades, ara al manco va net i ben encitronat.

El senyor Bocifaci, que és tornat com un nin i que estima sa seua filla com ses ninetes des seus ulls, sonriu com la sa veu que li sab ballar tan bé l'aigo davant; i li diu petit petit, que sa senyora no hu senta, que, en tornar ésser ric, li comprarà anells i arracades i brasserols i creus per dur p'és coll, tot d'or i pedres precioses, i que la se'n menarà a passetjar, ell amb una levita nova i flamant i ella amb vestit de seda des més fins, i que la casarà amb un comte o marquès; i, si sa mare rebia, que rabii.

Na Roseta procura calmar-lo i fer-li fogir aquelles idees, perque aquell odi que té son pare a sa mare li és un clau que li travessa es cor.

La senyora Maria, des que Na Roseta sortí des col·legi i viu amb ells, està tota tramudada, és una altra.

S'amor i ternura de sa seua filla li han ablanit es cor, i amb ses llissons que li ha donades de pietat, ha fet Na Roseta que sa mare deixàs anar aquelles idees que va dur d'Amèrica i se portàs come verdadera cristiana; així és que avui dins aquella casa resen el Rosari cada dia i hi ha pau i tranquil·litat. ¡Lo que pot s'amor i sa discreció d'una fia!

Sols una cosa no pot sufrir la senyora Maria de sa seua filla, i es que, essent tan garrida com és i tenint tants de doblers, no li agrat anar de reunions, que no vulga anar an es teatre, que no vulga vestits de moda, i sobre tot que, entre tants de pretendents com la rondetgen, no arrib a dir que sí a cap. Això és un disgust molt gros per la senyora Maria, tant que un día la va agafar i li va dir:

—Mira, Roseta, tu ja sabs que jo t'estim molt i que, come ta mare que som, he de mirar p'és teu bé; per lo mateix te dec haver de dir que ja és hora que pensis en prendre estat: perque ton pare i jo ja som veis i mos morirem prest, i llavò te quedaries tu tota sola, i una dona tota sola és tota sola.

—Ma mare, diu Na Roseta, no li fassa passar pena tot això, perque mai romàn to'a sola sa persona que té sa confiansa posada en Deu i en la Mare de Deu, perque amb això té un pare i una mare que l'acobiten baix des seu mantell i li assisteixen en totes ses seues necessitats.

—Bé, diu sa mare, pero...

—Sempre, digué Na Roseta, té l'Angel de la Guarda davora, que vel·la per ella i es una de ses millors companyies.

—Sempre vaig creure, diu la senyora Maria, més de mig enfadada, que ses Monges te farien tornar beïata.

—Ma mare, diu aquí Na Roseta, ¿què entén vostè per beïata? ¿Una persona devota de Deu i de Maria

Santíssima i afectada d'anar a l'esglesia i de sentir sermons i lletgir llibres de devoció i dur una vida ordenada segons Deu? Si per beïata vostè entén això, jo me tenc per honrada de que me tracti de beïata. Ara si per beïata entén una persona hipòcrita, que vol aparentar lo que no és, i que fuig de fam i de feina amb s'excusa de pietat i devoció, que no la té dins es cor, sino just de part-defora, i això se coneix massa bé perque ses obres d'aqueixes tals són tot lo contrari de lo que pretenen ésser; si vostè entén per beïata una persona així, jo hu prendria per un insult que'm tractassen de beïata.

La senyora Maria va romandre freda davant aquella sortida tan rebent, llampanant i capxifolladora. No s'ho creia que Na Roseta sabés descapdellar tant damunt es ram de beïateria; i no tengué altra paraula per respondre-li sino aquesta:

—Mai he cregut, Roseta, que fasses res fingit. Crec que tot quant fas de devoció, e-hu fas just per Deu i que te surt tot dret des cor. Jo lo que volia dir és que ja és hora de que pensis de prendre estat, perque fadrina no és lo regular romandre-hi; lo natural per una al·lota és casar-se. Per lo mateix has de pensar de tots aqueix estornells que t'encalsen quin és que més t'agrada.

—En tenc un altre, diu Na Roseta, que m'agrada molt més que tots ells.

—I ¿quin és si se pot sobre? diu la senyora Maria.

—El Bon Jesús, ma mare! diu Na Roseta.

—¡El Bon Jesús! diu la senyora Maria ¿i a on treu cap sortir-me amb aquestes! ¡Si tu la'm feies an aquesta de voler ésser monja! de no voldre't casar!

—Ma mare, diu Na Roseta, si aqueixa és sa voluntat de Deu, no hi haurà altre llivell, i vostè serà sa primera que hi haurà d'acalar es cap! ¿Tal volta no és Deu que comanda de tot? ¿Com ha d'acabar bé una persona que no vol fer sa voluntat de Deu?

La senyora Maria se posà un punt en boca, perque no va sobre què contestar, i Na Roseta callà també perque va comprendre que s'entretoc que havia pegat ja bastava per caldera i que no convenia tampoc entre-cuitar ses coses, per allò de que a poc a poc ses nesples maduren.

La senyora Maria amb aquell genit seu no poria estar, i desiara tornava sucar ets ais sobre modes i enamorats i prendre estat; pero Na Roseta sempre li contestava ben clar, això sí, amb tota sa suavitat i discreció del mon, no per ofendre sa mare, sino per desenganar-la.

Per paga la senyora Maria anava massa tapada amb so ram de modes, festetjaments i birimboies per Na Roseta, i tot enren plans i plans que tirava, pero tots berrers i il·lusoris perque Na Roseta no anava de res d'això, duia altres bulls com acabam de dir.

¡Pobre senyora Maria! ella que ja somiava tenir amb el temps un genre ric i agradós i contemplava ja dins sa seua falda un netet, de cabeis rossos i reulls que sonreia a ses seues moixones; pero tals il·lusions se desvanexien cada vegada que parlava a Na Roseta de prendre estat, perque sa revel·lera no li feia gota de bon so.

(Acabará)

LAU PEL D'OR

La muta

(Acabatai)

I heu de creure i pensar i pensar i creure que es senyors grossos de la Cort s'arribaren a cansar d'esperar que el Rei trobàs una al·lota des seu gust per casar-se. i un dia l'agafen tots ple-gats i li diuen:

—Senyor Rei, que perdón de l'enfado; sa questió és que passa d'hora de casar-se Vossa Reial Majestat. Per l'amor de Deu no mos fassa estar pus amb tal angunia! ¿Com no hu veu que le hi deim p'és seu bé i p'és bé de tot es reinat? ¡Es es bé de tots que reclama es casament de Vossa Reial Majestat! Si no li surt s'al·lota que Vossa Reial Majestat voldria, paciència! que ja se sab que no hu porem tenir tot an aqueix mon! ¡Que en prenga una qual-sevol! sa que tenga manco defectes an ets uis de Vossa Reial Majestat, i sortiguem-ne d'una vegada! ¡E-hu fassa per amor de Deu i per amor de sa Mare!

El Rei com sentí aquell rossinyol, va veure que no hi havia altre remei que afluixar-se de sa pastorella que li guardava es tres vestits; i de totes ses al·lotes que li havien acusades va triar sa més prendora, sa més presentable, una fia d'un marquès molt engallada i que duia molt de vent a sa flauta, encara que no se perdía massa per garrida, segons lo que convé que hu siga una reina, que, per anar bé, se'n ha de dur sa pauma de sa galanía entre totes ses dones des reinat.

De part del Rei anaren a envidar-la an aquella revel·lera i a son pare i sa mare; i ja hu crec que digueren que sí tots tres, botant d'alegria, i a l'acte comensaren es preparatius que eren del cas.

El Rei no'n frissava tant, pero així mateix es de la Cort le hi enrengaren tot; i, arribat es dia des casament, se feu s'esclafit, se casaren, i tot festes i sarau per llarc. I no hu volguen sobre si sa novia hi anava amb ses piules ben fetes i ben engauemida de vestits de seda i d'or que valien uis per mirar i ben carregada de joies d'or i pedres precioses p'és brassos, coll, oreies i mans, que haurien bastat per un argenter par-rar botiga.

Arriba s'hora des dinar de nesses, el Rei i la Reina novella s'asseuen a sa taula i tota s'altra familia convidada per lo mateix, cadascú segons sa seua edat i estament.

¡¿qui dirieu que va dur es plat de s'arròs an el Rei i a la Reina novella?

Idò, si voleu endevinar, heu de dir sa *mossa de cuina*, sa muta, aquella muta tan atxaravida, i que, si no fos estada muta ni fos compareguda sa pastorella des tres vestits, el Rei no n'hauria volguda altra; s'hi sería casat bil·lo bil·lo.

Pero no creguen que aquella muta sortís amb so plat de s'arròs davant el Rei i la Reina novella, encitronada gens a la biorxa ni com una cambuix; sortí tota endiemenjada amb un vestit de seda i d'or que duia broidats tots es peixos de la mar.

El Rei com se veu aquell vestit davant, romàn sense polsos.

—¿Que'm tirin d'una passa, diu ell, si això no és es mateix vestit que vaig dur an aquella pastorella des bosc! ¿Quin possible és que tal vestit haja parat a mans d'aquesta *mossa de cuina*?

I allà pensa qui pensa com poria esser allò.

I la Reina novella sí que hi pensava, i no eren tot berbes es mal de ventre que en tenia de veure una *mossa de cuina* amb un vestit més preciós que no és seu.

Ell era tothom que se'n feia creus d'aquell vestit, perquè no n'havien vist cap mai que s'hi pogués comparar ni de cent llegos; i no se'n porien avenir de que el tengués una *mossa de cuina*.

I lo pitjor per la Reina novella era que la gent casi s'admirava tant de sa garridesa i galanfia de sa *mossa de cuina* com des vestit que duia; i, com sabien que era muta, tothom deia:

—¡Quina llàstima que no par! ¡Si parlava, no hi hauria al·lota per ella!

Això hu deien ets homos; ara ses dones deien això altre, sobre tot la Reina:

—Tanta de sort que és muta! Si no hu fos, mos treuria sa carn de s'olla a totes; mos arreconaria totes.

Amb això s'acaben s'arròs, i se fa hora de dur ets aufegats i escaldums.

I heu de creure i pensar i pensar i creure que los tornà treure an el Rei i a la Reina novella aquell dianxa de *mossa de cuina*, tota endiumenjada amb un vestit d'or i seda que duia broidats tots ets animals volàtics.

Ja hu crec que el Rei, com la me guipa amb tal vestit, romà de bell nou sensa polsos.

—Pero que serà això? diu ell en sí mateix. ¡Que'm tirin d'una passa si això no és es mateix vestit que jo vaig dur an aquella gran pitxorina de pastorella des bosc! ¡I encara sa que el du me pareix més aquella que no es vestit! Pero aquesta és muta i aquella prou que conversava! Sobre tot, n'hi ha per tornar boig!

I si per dins es cor i es cap del Rei passava tot això, figurau què havia de passar per dins es cor i es cap de la Reina novella, de tornar veure aquell dimoni de *mossa de cuina* amb aquell vestit tan meravellós i aquella cara seua i aquell cos seu, tant de veure com es vestit!

¿Què me'n direu? Ell la Reina no'n tengué talent d'aufegat ni d'escaldums; i s'enveja i sa gelosia l'alsaven en pes, mentres que s'altra gent se desfeien amb alabanses i ponderacions des vestit i de sa garridesa d'aquell dianxa de *mossa de cuina*, que guanyava de massa a ses altres dones en tot fora a rallar.

Acabat s'aufegat i ets escaldums, se fa hora de treure es rostit d'indiot i porcella, i ja hu crec que també el treu an el Rei i a la Reina novella sa pitxorina de sa *mossa de cuina*; i aquest pic sortí tota endiumenjada amb un vestit de seda i d'or que duia broidats es sol i sa lluna i tots ets estels del cel.

El Rei sí que hi romangué esglaiat com me guipa aquell vestit damunt es còs de sa *mossa de cuina*.

—Pero ¿com pot ser això? deia ell amb ell mateix. ¿Com pot ser que aquesta *mossa de cuina* duga tots aqueis vestits? Tant ets altres dos que ha trets com aqueix són just-i-fet es que jo vaig dur a sa pastorella des bosc! ¡Que'm tirin d'una passa si no hu són! ¡E-hu són! i hu són! i ¡deu més! Pero ¿quin possible és que aquella pastorella les haja donats o deixats an aquesta *mossa de cuina*?

Ja vos assegure que no fonc gaire es rostit que s'empassolà el Rei, perquè totes aquelles coses li havien decantada massa sa talent.

I encara manco en menjà la Reina novella, perquè la pobreta taiava claus i s'enveja i sa gelosia la roegaven de viu en viu de veure aquells vestits que duia aquell dimoni de *mossa de cuina*, i sobre tot de veure-li aquella cara tan garrida i aquell còs tan ben taiat de per tot, de veure que li guanyava de massa en galanfia a ella aquella *mossa de cuina*.

I tota s'altra gent que se'n feien creus d'aquell vestit de seda i d'or amb el sol i sa lluna i tots ets estels del cel broidats, i hu trobaven gros de tot que tal vestit l'hagués de dur una *mossa de cuina*, i que aqueixa fos an es mateix temps un extrem tan gros de garridesa i galanxonfia.

Amb això s'acaba es dinar de nesses, i s'arma ben aviat es ball, i vos assegure que va esser un ball d'aquells més vitencs, perquè tota la Cort duia massa ballera enrrera amb tant de temps com no havien ballat a cal Rei esperant que se casàs i llavò porer se'n assaciar.

Quins no'n tengueren gaire de ballera foren el Rei i la Reina novella causa es tres vestits que sa *mossa de cuina* havia trets quant les duia a sa taula s'arròs, s'aufegat, ets escaldums i es rostit d'indiot i porcella.

Ni el Rei ni la Reina, cadascú p'es seu vent, s'ho porien treure des cap an allò, deien, sensa sentir-se ells amb ells:

—Aquí hi ha cosa! aquí hi ha misteri! Això és un bony que haurà d'esclatar! Això no pot quedar així! ¡O marge o caramull de pedres!

Tal mal a pler arribà a estar la Reina novella que de dins es ball a on se trobava amb totes ses altres senyores de la Cort que li servaven es tafetà, pega revulguda, s'aixeca i s'esquitxa cap dret a sa cuina, i m'hi troba sa pobre *mossa* trafegant per allà dadins, escurant plats i olles i greixoneres, i les torcave amb una tevaïola d'or sa cosa més preciosa que vos pogueu pensar, i llavò anava tota endiumenjada amb so vestit de seda i d'or que duia broidats el sol i la lluna i tots ets estels del cel.

I li agafa tal rabiada a la Reina de veure tot allò, que no poguè estar que no digués:

—¿I això és la muta que amb lo vestit del sol i la lluna i amb tevaïola d'or les olles tramuda?

Aquí sa *mossa de cuina* no pogué aguantar pus tampoc, i amolla aquesta costerada a la Reina novella:

—I això que és la llengaruda que fa tan poc temps que és venguda, i ja ralla tant? ¿Que farà d'assí endavant, si no li muda?

Amb això el Rei que havia seguídes ses petjades de la Reina i escoltava des portal, com sent sa veu tan estilada de sa *mossa de cuina*, que era se mateixa veu de sa pastorella des bosc, se presenta tot d'una, i diu a sa *mossa de cuina*:

—Tu ets aquella pastorella des bosc que me demanares aquell tres vestits que te vaig dur; aquells tres vestits són es que has trets per servir-mos en taula; tu ets Na Catalineta; sols tu pots esser sa meua dona; no n'hi ha altra baix de la capa de Deu que hu puga esser.

La Reina novella i son pare i sa mare, com sentiren tot es manifest del Rei i de Na Catalineta i sa mare de Na Catalineta, se feren càrrec de tot, i se'n anaren abans de pus raons tot atxullats, com bé poreu pensar; i la pobre novia s'ho aficà tant dins es cap, que li pegà la futri i dins quatre dies va haver fet pell, i l'enterraren. Al cel la vegem! amèn!

I el Rei se casà amb Na Catalineta, i venguem unes altres nesses i ball i festes i sarau per llarc, i tothom ben content de veure que a la fi el Rei havia trobada s'al·lota que volia per casar-se.

I el Rei i Na Catalineta visqueren contents i alegres anys i més anys; i encara son vius si no son morts.

I al cel mos vegem tots plegats. Amèn.

JORDI DES RECÓ.

Ses Matanses

XI

Mirau, ara ja no ballen. Es que a So'n Rebassa son gent de reflexió i de seny; i maldament siguen de la ballada, així mateix saben posar forqueta en importar-hi per amor d'allò que diuen: *un poc i bon aire*.

Ara ja no ballen, ara fan jocs; pero no sigueu mal intencionats! Ara veurem quins jocs son aqueis.

Es rol·lo des ball no l'han tocat. ¿Veis aquell que hi entra vestit de *senyor* amb uns pantalons estrets estrets, amb una gabitza que li pega part-davall es genois i una trona de set pisos, tota copetjada, dalt es cap? Idò es *Mosson Pitja*.

Escoltau-lo a s'estornell com s'explica amb ses mans dins ses butxaques des pantalons, i passetjant-se d'un cap a s'altre conversant més entonat que un primatxer de la Seu.

—Jo m'era determinat de casar-me, si's pot fer. Tant d'estar fadri també un homo hu troba pesat. Los cuiners per aguiar los bastants no he trobats; tots los convents he trescats, i los frares llecs que hi ha..... tots malalts o ocupats.....

Encara no ha acabades ses derrerres paraules, quant en surt un a's mig, barret en mà i peu enrrera i en cosset de camia i amb un devantal de cuiner, i ja invest *Mosson Pitja* amb aquesta:

—¡Bon dia tenga, Senyor!!! ¿M'han dit que cercava un coc? —¿Un tot sol? ¡ell serà poc! —¿Que en voldria molts, Senyor? —Ell com més seràn, millor. —¿Que ha de tenir molta gent? —Jo sols no hu sé; però pens que tot lo mon convidaré. —Li fassa el compte. Docents a una part o altra no vendrà. —Jo fas comptes d'uns cinc cents. —¿I assò el cal retgirà?

Ell amb dos que me'n don per ajudar, per més de cinc mil pressions vui aguiar. —¡Oh Mestre! Si vos me feis aquest favor, ademés de la paga, promet d'estimar-vos-ho.

Quanta paga demanareu fins a l'últim diner pagat sereu. Anau a casa, i trobareu sis carnicers per escorxar, matareu los moltons que s'és mester i els altres que los se'n men a pasturà el moltoner! De porcelles i galls d'indi fareu lo mateix. ¡Que no falt forsa de greix! De ploma i cassa matareu lo que us plaurà. Tocau! feis vostra via!

que bon jornal guanyareu en aquest dial —Pero, senyor, jo casa seua no la sé. —¡Tot sol en esta vilal! ¿O no't convé? Estrany que casa meua no sapigueu! —Jo som extern. ¡Aaaah! per això no'm coneixeu! Demanau per *Mosson Pitja* a on està, i un al·lot de mamella vos ho mostrarà.

Acabades aquestes paraules es coc surt des rol·lo, i se mescla amb s'altra gent com si res fos estat i *Mosson Pitja* fa un poc de returada i torna repren-dre:

—¡La cosa pareix que'm diu bé! Vui comensar a convidar tots quants en veuré.

Escampa la vista per sa rol·lada i los enverga aquesta:

—La gent que vulga venir a honrar-me, ¡que vengal que no'm faràn nosa, antes més mercé. Lo que ara m'és més necessari es anar a veure el *senyor Vicari*.

Com mentres diu això, en surt un a's mig amb una cota, un capot i un capell amb ses ales vinclades: això és el *senyor Vicari*. I en *Pitja* ja l'enven-teix, dient:

—¡Bon dia tengal! Amb lleccencia vulga oirl! Vaig esser a ca-seua antes d'ahir. i ara que el cercava l'he trobat. —¿Que té novetat? —Farà el favor de venir amb mi a esposar-me. —¿I que ja té la gent aparejada?

—Esper-me un punt, i faré venir tot lo mon junt!

Fa un parei de revolts per allà, se'n entra per dins sa cuina, per dins es pastador; i un li estira sa gabitza, s'al-tre li fa sa traveta. Al cap i a la fi torna a sa rol·lada; i amb veu tota enfada-da i fent manotades i estamanetjant-se a la descosida, li amolla aquesta an el *senyor Vicari*:

Senyor Vicari, jo veng tot maliciós. Ha estona que tenia tractat d'esposar-me, i ara sa novia ha volgut enganar-me. I quant tenc el gasto fet i quant hi ha, ni tenc novia ni sé on l'he d'anar a cercar, ni la conec ni sé qui és. —I quant la paraula donà, no la va veure? —No. —¡Mal és de creure! ¿I un homo's porà casar sensa veure la novia? —¿Que diu vostè? Negú del mon es capaç d'ensenyar-me. Cent pareis de porcelles, altre tant de galls d'indi, ploma i cassa que no va en compte, i ¡que m'haja de veure en tan bella afronta!

Si no fos per mirar lo que diràn, jo faria un desbarat i no poc gran; mataria arreu i així sabria que cosa és rebrotar-me sa novia. !!! —L'homo de bè no's deu venjar; aposta hi ha la justícia per castigar. —Jo hu demanaré tot per justicil que no me puc quedar amb tal desfici.

I com diu això pega revolt, i s'enforinya per entre s'auditori figurant que se'n va a ca's Bal·le, mentres En Toni Jusep se planta a's mig còme vestit a modo de senyoria; li posen una taula davant, li acosten una cadira, i encara no s'es assegut, com *Mosson Pitja* ja torna esser dins sa rol·lada, no sensa rebre un parei de sempentes que el fan anar de la banda una estona; i, fent una reverencia que n'hi ha per rompre-se s'espina-da, se posa a dir:

—Senyor Bal·le! veng a fer-li una instancia que crec que serà cosa de gran sustancia. Ha estona que tenia tractat d'esposar-me; i ara sa novia ha volgut enganar-me! i, quant tenc el gasto fet i quant hi ha, ni tenc novia ni sé on l'he d'anar a cercar, i així veng a vostè per que'm fassa justici, que no me puc quedar amb tal desfici.

I es Bal·le més serio que el Pare Bastard i amb una veu de canyó, coll em-pinat i remanant sa cloca, li respòn:

—Que me diga quina és la contraient, i jo faré justici a mon intent. —¿No li dic que m'he de casar aquesta nit i sa novia no compareix? Vostè l'ha de castigar segons mereix!

¿Per que el feren Bal·le a vostè? —Per fer justici. —Idò ¿com no'n fa? —Jo no puc si no'm major claricia. ¡Ai quin homo tan grosser! sensa sebre quina és la jove, Quina justici puc fer? Quant la paraula donà ¿que no hi trescava? —La ocupació m'obligava. Som *selordià* i no puc deixar mes ocupacions ni abandonar.

—Aquesta obligació no m'és necessari. Assò pertany a un Vicari.

Quant *Mosson Pitja* sent es Bal·le que li tira aquesta, se torna aficar per dins sa gent, i allà on se seia es Bal·le, s'hi assèu es Vicari, i amb un altra sem-penta tornen tenir *Mosson Pitja* dins sa rol·lada, i sensa pegar capellada, ni vinclar s'espina-da, enfloca aquesta:

—Farà el favor de venir amb mi a esposar-me. —No hi ha tal til·let, ni l'he publicat! —Com som *Pitja*, que faré un desbarat! —Ni s'és dit damunt sa trona! —Tampoc pot ser que'm cas sens tenir dòna! Com l'homo és an aquest punt ja es-tà enfadat de tot, i s'exclama:

—¿Negú'm vol fer justici? Ja la faré de mes mans,

que damunt mi crec dur armes bastants. Posa mà a butxaca, i se treu una grandiosa xaringa; apunta an ets homos, i ¡xaringada vé i xaringada va! los remuiarà de bona manera si no fos que el m'apleguen, i li prenen s'estur-ment.

Mentres tant elles i ells (estimades i estimats) se fan senya, i costat per costat se posen a donar-les-se; i en van i en venen de parauletes i motets dolços; i xep-a-xep i xip-i-xip, se'n diuen de coses, i aprofiten bé es temps.

Idò ara que hi són és s'hora.

PAU FORA-EMBUIS.

Notícies de sa guerra

Arribades dia 8

—Un oficial belga que el feriren an es combats de Nieuport Dixmunde contà no fa gaire a un corresponçal des diari *Lokaler Anzeiger* de Berlin, entre altres coses lo següent: «Sa causa principal de sa nostra derrota fonc que noltros (ets oficials) no parlàvem més que francès i es soldats just parlaven flamenc; noltros donavem ordres i es soldats no mos entenien... A St. Omer mos visità es nostre Rei Albert, que estava molt cansat i més pàlid que la mort... Totes ses ambulancies (de ferits) anaven estibades de soldats belgues... aque's malanats se moren a centenars, ses seues coneveres redolen dalt terra francesa... Es tren que mos dugé a St. Omer anava estibat de soldats nostros, encistats come bisties, mesclats amb ses seuvatges tropes colonials. Era un espectacle horrorós. Es negres se tiraven terra a ses ferides per estancar-les i se xuclaven uns amb altres sa sanc que los brollava de sa carn esqueixada; molts d'ells havien perdut es coneixement i se tiraven per ses finestrelles dalt-abaix des tren, i negú els-e aturava de fer-ho. E pants i quarts que ets aliats (francesos i inglesos) feien amb noltros, mos treien des solc. A St. Omer mos donaren per estar un auberjó tan brut, que no hi volguérem entrar fins que l'hagueren fet una única habitador per persones; per això haguérem de fer un gran barraia... Quant més mos allunyam des camp de batalla, més tristors mos acluca es cor. Ses perdues des francesos han d'esser fora mida. No hi ha llogaret, per poca cosa que sia, que no hi hagen hagut de fer un hospital de sanc. A Abbeville només i an es seus contorns e-hi ha 35 000 ferits. Tota sa provincia de Picardia és un hospital... No crec que a Paris, Burdeus, Lion o Marsella tengueren tan sols idea de sa verdadera situació; si en tenien, no serien tan fàcils an es donar esperances i prometre victories... Tots ets oficials francesos amb-e qui he parlat, m'han dit amb llàgrimes an ets uis: «Es nostre exercit, tan valent com és, morirà tot assassinat, a poc a poc sí, pero senza apellació. No mos entregarem, i tots farem ui. Es una locura esperar victories impossibles; tota França romana esfondrada a forsa de lluitar desesperadament... Que es servicis sanitaris son deficientíssims ho sab tothom... Quant vaig anar a Holanda, vaig poder observar que es tràfec comercial des Pas de Calais està tot aturat i afoflat... Lo que hi ha que sa gent acudeix a forfolons a ses esglesies. Tota la Bretanya se pot dir que està agenojada damanant de bon cor a Deu que fassa acabar aqueixa guerra horribilissima que es pecats d'ets homos han fet esclatar...». Això digué aqueix oficial belga, segons el *Lokaler Anzeiger* de Berlin, i just e-hu posam a titol d'informació, senza fer-ho bo.

—S'artilleria inglesa, ja que no pot esveir ets alemanys de Bèlgica ni de França, se dedica a esfondrar ses pobres viles belgues i franceses que ets alemanys les han preses, i que cauen darrera ses posicions alemanyes.

—Un diari de St. Petersburg demana que el Japó intervenga en sa guerra dins Europa a favor d'ets aliats (França, Rússia, Inglaterra), perque diu que és ben hora d'això.

—Dia 7 un estol de voladors alemanys (zeppelins i aereoplans) volaren part damunt Dunkerke i hi amolla-

ren bombes. Sa població ja estava prevenguda, i tothom s'amagà dins ses soterranies. Es diari de Londres *The Times* en dona noticia i diu que no hi hagué desgracies perque la gent s'amagà. Es voladors francesos tractaren de capxifollar es voladors alemanys i feren quetxa. Es Govern anglès no ha deixat dir es mal que feren aqueis alemanys a Dunkerke. Aquesta nova feta ha causada gran sensació dins Londres.

—Telegrafien de Berlin que és fals que ets alemanys hagen pres ni arrestat Sa Eminencia el Cardenal Mercier, mentres que telegrames de Paris diuen que el prengueren i el se'n varen dur entre baionetes a Bruseles, i telegrames de Roma diuen que el Papa ha protestat de tal detenció o arrest del Cardenal davant l'Emperador d'Alemania i davant el d'Austria i que ha telegrafiat en igual sentit an es Cardenals alemanys i austriacs. Esperam, per formar judici i dir-hi la nostra, que arribin noves més clares i mes segures. ¿No atribuïren ets aliats an es Cardenal unes ferestes declaracions contra ets alemanys, que llavò resultaren falses?.

—Escrit lo anterior, arriben altres telegrames de Roma, segons els quals an el Vaticà no tenen cap noticia que confirmi sa detenció o arrest del Cardenal Mercier, i a s'Embaixada belga troben que tal noticia no és creguedora. *El Messagero*, diari de Roma, diu que el Papa com lletgí dalt es diaris tal noticia, allà on no'n sabia res, envia a s'Embaixada de Prussia a veure què en sabien, i allà li digueren que res i que hu consideraven una mentida. Lo que diuen que ha dit un Prelat del Vaticà que, si fos ver que ets alemanys haguessen posades centinelles de vista an el Palau des Cardenal Mercier, el Papa el cridaría a Roma i que no és de creure que Alemanja l'aturás.

—Es Ministre de Marina anglès ha confessat dins ses Corts que és ver que dos torpellers, d'un submarí alemany, tiraren a fons es grandioss acorassat anglès *Formidable*. Lo que feu també aqueix Ministre una declaració molt... pintoresca dins ses Corts referent a sa perduda des *Formidable*. Va dir que Inglaterra en tèn tants d'acorassats que bellament en pot perdre un cada mes i des cap d'un any encara no's coneixarà que n'haja perduts gaire. Si el Sr. Ministre hu troba així i ets inglesos s'hi conformen, per part nostra... pot seguir es ball... de perdre acorassats.

—Arriben noves confidencials de St. Petersburg sobre que dins la Cort del Zar, e-hi ha dos partits: es *de sa guerra*, que el capitanejen el Gran Duc Nicolau Nicolajewitch, onclo del Zar, i es Ministre de la Guerra Suchomhnow; i es *partit de sa pau*, que el capitanejen la mateixa Zarina, una germana d'aquesta, la Gran Duquesa Elisabet Fedorowna, i la Zarina veia, les quals amb tots es qui les segueixen voldrien que se fessen ses paus amb Alemanja, i ets inglesos que se'n avenguen tot sols contra ets alemanys. Diuen que es mateix Zar ja està re-de-cansat de tanta de guerra, que ell d'un principi ja no la volia, i aquell onclo seu la feu esclatar donant ordres que sols poria donar el Zar i que el Zar, que pateix de fluix, ja no gosà desfer. Idò diuen que ara que el Zar anà an es punts per on hi ha haguda sa guerra, romangué aborronat des maig i destrossa feresta que ha fet per tot; i més quant pogué col·lectgir es nombre horrible de *baixes* que s'exercit rus ha experimentat: uns dos milions entre morts, ferits i desparaguts. ¡Veïes si hu paga! —I corre sa veu de que el Zar i el Gran Duc les tengueren fort sobre això. El Zar sembla que va dir que ja era hora de fer ses paus, i es Gran Duc li digué: —Si t'hi encapirrones en voler fer ses paus, tu te jugues sa corona i

es trono i jo m'hi juc es cap.—Semble que dins s'exercit rus comensen a mancar-hi es diners de mala manera, i també manquen furells i municions.

Arribades dia 10

—Diuen que Persia ha enviat s'*ultimatum* q Turquia per que s'atur de combatre es russos d'ns Persia. Ja hu veurem què en sortirà d'aqueix bugat!

—De St. Petersburg telegrafien que es turcs devers el Caucas han perduts cent mil homos. Veiam si may arribarem a sebre qui guanya devers aqueis paratges a on russos i turcs tots s'atribueixen an es mateix temps sa victoria

—Es general Hindenburg ha enviats 14 cossos d'exercit a envestir Varsovia; i n'han enviats altres set a Bèlgica contra francesos i inglesos, i una altra partida a Ungría, Bosnia i Herzegovina per aidar an ets austriacs contra russos, montenegrins i servis. Això ja se diu tenir-ne de cossos d'exercit!

—El Kaiser ha telegrafiat an el Papa que no és ver que ets alemanys hagen pres ni arrestat Sa Eminencia el Cardenal Mercier, sino que just li pregà es Governador Militar de Malines que fés favor de deixar anar certes propagandes que porien excitar es belgues a alzar-se ocasionant nous escampaments de sanc senza cap fi pràctic.

—A Bèlgica i nord de França segueix plon qui plou, lo qual captura de seguir sa guerra. Amèn que hu aturàs fins es dia del Judici Universal de cap vespre! Amèn!

—Se confirma que Inglaterra, França i Rússia demanen ajuda an el Japó per que los envii un gros exercit contra Alemanja i Austria. Així mateix vol dir molt tres demanar ajuda contra dos. O es tres son molt molts a es dos son molt abrinats. ¡O voltros que vos havieu passat p'es carabassot de fer-ne un acop d'Alemania! ¡faves!

—Ja se sab que Inglaterra ha treginat a França per sa guerra més de cent mil indis, casi tots mig seuvatges, i que França també hi dugué molts de mils de senegalesos, algerins i marroquins. Aquestes tropes les posaven davant, an es llocs de més perill. Idò bé, persones arribades de França diuen que entre ets alemanys, es fret i ses malalties ja les han esveïdes casi de tot an aquelles tropes de malanats: casi tots han fet ui. ¡Quina honra p'es qui han dirigit tot aquest endiumenjat! ¡Deu meu que en sortiran de coses es dia del Judici Final!

—Ja sabeu que ets alemanys fa devers dos mesos atacaren sa colonia portuguesa d'Angola (sur-oest-Africa). Portugal hi envià una expedició de tropes per auxiliar tal colonia; això fa un més; i passen setmanes i setmanes i i no se sab res de tal expedició. Ni saben a Portugal si se'n anà a fons p'es camí, ni si desembarcà i envestí ets alemanys i aqueis en feren benes: no'n saben res, res, res a Portugal. ¡Pobre gent!

—A la India inglesa sembla que de cada dia s'arròs va més a grumaios contra es domini anglès. De manera que se creu que ja no'n durà pus Inglaterra de tropes indies a França contra Alemanja. Després de tot, no's perdrà gaire. P'es forat que feien!

—Arriben noves des Departament francesos que ets alemanys ocupen sobre lo que hi fan aqueis per tot allà on ja no hi ha guerra: que componen ses vies de ferro-carril que es francesos esfondraren com en fogiren reclusa qui reclusa; i refàn es ponts de dalt es rius que es mateixos francesos esbucaren per capturar ets alemanys. Amb tota aquesta obrada que duen moguda hi ha emprats milenars i milenars de feiners francesos, que cobren un bon jornal, i així qui vol menjar sab a on el se pot besquetjar honradament. També ets alemanys han tornades obrir ses mines de carbó i de bronzo, fent-hi fer feina a luf com abans de sa guerra.

Lo mateix han fet amb ses fàbriques: hi han cridats es qui hi feien feina, i han enregada de bell nou sa fabricació, que ja torna tenir sortida, perque totes ses manufactures que s'exercit alemany pot aprofitar, les aprofita bil-lo bil-lo, pagant-les religiosament. —Sa gran Estació Elèctrica de Mohon, sa gran fàbrica d'instalacions elèctriques de Henny a Boufaucourt tornen estar en plena activitat. També torna funcionar normalment s'*Administració de Correus*, segons es sistema alemany, naturalment; s'oficina central es a Louines. Es trànzit de mercancies ha pres un vol que és duptós si abans d'esclatar sa guerra era tan vitenc. A ses estacions no's veuen més que locomotores de trens ràpids a punt de prendre sa fua, arribant o partint. —Mentres es canons d'artilleria no paren allà lluny de desparar, refàn ets alemanys ses viles de Stenay, Pont-à-Bar, Fumay Domchery, Flixé, Dom-le-Menil, Strépigney, Balais. A Charleville reina una vida comercial tan esponerosa com abans de la guerra; es *restaurants* i fondes tot es ple. A Douai per motiu de sa desolació d'aquella comarca ets alemanys han de mantenir la gent, i hu fan d'una manera admirable, sens fallar. A Auby fan feina ses fàbriques de zing i estany a compte d'ets alemanys; a Masny ses Refinadores de sucre fan lo mateix; a ses mines d'Aniche son 15.000 homos que hi feinetgen. I llavò una altra cosa: tot quant prenen ets alemanys de ses botigues, e-hu paguen doblers contants.

—A Inglaterra sembla que hi ha es clips i esclops entre s'Autoridat i ses dñes des soldats sobre es socós que s'Estat dóna an aquelles per porer-se mantenir, elles i sa barquera (ets infants). Ses primeres setmanes tot anava en popa: aquelles pobres dñes se presentaven a la Policia, mostrant es papers com mentres tenien s'homo a la guerra, i la Policia *dany dany* les donava es clopinsos convenguts, i aqueiles reveleres se'n anaven ben atxaravides de d'allà. Des cap de setmanes s'Autoridat sortí amb so flato de que moltes d'aquelles soleres tudaven es diners amb coses que no importaven; i se passa per orde que sols en donassen a ses que se sabés que en feien bon us, que no hu malgastaven. Això va moure un gros talabastaix entre la gent, i es diaris alsaren la veu contra tal abús d'Autoridat perque lo que deien es diaris: es pobre que s'és apuntat voluntari per servir la Patria i per això ha deixat ca-seua, dona i infants, té dret a que s'Estat entrec a sa dona lo convengut, maldement sa dona e-hu tudi i hu tir: allò que se dóna a ses dñes des soldats, ja deixa d'esser de s'Estat desde es moment que es soldat s'ho fa seu servint la Patria. Es Ministre de la guerra hi hagué d'intervenir, i retirà aquella orde que havia donada contra aquelles dñes tudadores i malgastadores; és a dir, la cap-girà an aquella orde, i va dispondre que just s'entregàs sa cantitat convenguda an aquelles dñes des soldats que no alsen massa es colzo, *verbo* que no s'engaten, perque s'és comprovat que moltes d'aquelles reveleres perden s'ase i ses magranes per dins tavernes i cafetins i s'engaten come sopes. Es diaris tornen atacar es Ministre de la guerra, *defensant* es dret que tenen ses dñes des soldats d'aixecar sencera sa cantitat convenguda de s'Estat per poder-se mantenir, i diuen que s'Estat no se pot aficar en si aquelles dñes gasten tal cantitat amb això o amb allò, perque és de s'homo, i sols s'homo pot aturar sa dña de gastar-la amb una cosa o amb s'altra, i no s'Estat en cap manera ni per cap vent. Així mateix aqueixes ingleses porien estalviarse una mica més des beure i menar una mica més de por a ses meules. —A's mig de tot trobam que es Ministre de la Guerra anglès no va tant lluny d'osques co'n volen suposar es dia-

ris de Londres. No és gens errat que els-vel·lin es ble an aquelles cigales que tenen s'homo a la guerra sobre com gasten o deixen de gastar lo que s'Estat los dóna, perquè els ho dóna per viure i no per engatar-se ni per fer raig i roi en porros fuies i llavò no tenir p'es gavatz, i que puguen dir que s'Estat los mata de fam, allà on les dóna lo prudent.

—Viatgers que d'Aleixandria (Egipte) son arribats a Roma, diuen que tots ets objectes artístics i arqueològics o d'antiguedats des museus del Cairo, Bulak i Heliopolis, a on se contenen milenars ses preciosidats, ets inglesos e-hu han arregussat tot cap a Malta. Es diaris de Roma n'han protestat enèrçament calificant de llatrocini aqueixa feta d'ets inglesos. Sa verdadera és que una de dues: o és un acte de llatrocini o és que ets inglesos se consideren impotents per salvar Egipte de ses unglès des turcs, i que per això se'n ho han duit a Malta.

—Ja sabeu que ets alemanys mudaren a Bèlgica es Governador General: llevaren Von Goltz i hi posaren Von Bissing, que sa primera visita que va fer, fonc a Lovaina i a Lovaina lo primer que visità fonc l'Abadia benedictina de Mont-Cesar, de sa Congregatio de Beuron (Baviera); després visità Casa-la-Ciutat, o on tirà un discurs, demostrant-se molt resolt a restaurar i adobar Lovaina de cap a peus, restablir-hi sa vida comercial i sa vida industrial, fent navegable es canal que uneix la ciutat amb Malines, donant una grossa empena a sa reconstrucció d'edificis i redressament de tota sa cosa; i que treballaria a les totes per fer tornar a les bones totes es que fogiren de la Ciutat, i que d'un vent o altre ha de conseguir que es Bal·le que hi havia primer, se torn encarregar de sa Bal·lia, tan trempat i trancés com era per sebre-la dur. En rudes: va dir es novell Governador General que tota sa seua idea és de tornar alsar Lovaina fins a deixar-la a un grau tal d'esplendor com mai s'hi sia vista. Amèn que sia així! Amèn!

—Venen notícies d'ets Estats Units que allà s'opinió pública va reaccionant a favor d'Alemania. La primeria casi tothom era anglòfil i francòfil; pero després amb sa propaganda que hi han feta ets alemanys, la cosa ha donat tomb a favor d'ets alemanys, contribuint-hi s'abús de sa Censura inglesa, això és, que sa primeria només hi arribaven telegrams de sa guerra engarbullats a Inglaterra, tots favorables an aquesta i contraris d'Alemania. Quant es nort-americans tocaren amb ses mans que ses agències telegràfiques ingleses les havien emblanquinats tan toixarrudament, molts se son girats contra Inglaterra. També ha fet perdre moltes de simpaties a Inglaterra es fet de que es nort-americans han vist ben clar que ets inglesos els-e volen explotar, prenent que han d'estar es nort-americans an es servici d'Inglaterra, servant-li es tafetà. També és caigut molt tort an es nort-americans que ets inglesos no hagen fet casi res per salvar Bèlgica. A Nova York son gran majoria es partidaris d'Inglaterra; pero dins ses altres regions no és lo mateix; a algunes sa majoria es a favor d'Alemania. Per paga ets alemanys d'allà han organissat un servici de propaganda d'allò més actiu i de poca vessa que vos poguen imaginar.

—Kölnische Volkszeitung (Gazeta popular de Colonia) de dia 31 de desembre mos arribà aqueis dies, tota gojosa i fent gran xam per allò de que an es Banc de l'Imperi mai hi havia hagut tant d'or com ara. Ja recordareu que dins es setembre s'Estat va fer un manlleu (emprèstit) de guerra; demanava dos mil milions de marcs i n'hi abocaren prop de cinc mil en cosa de dues setmanes. Idò bé, aquelles cantidats que ets alemanys suscrigueren per deixar a s'Estat, ja estàn entrega-

des. I cosa notable, maravellosa, estupenda: casi totes les han entregades amb or; no amb paper ni en plata, sino amb or. An es principi alguns diaris feren córrer la veu de pagar amb or, es predicadors se posaren a aconsejar lo mateix de dalt sa trona; i amb or ha rebut s'Estat gran part d'aquell manlleu. ¿No és ver que és això una nova prova de sa vitalitat mai vista, de sa forsa imponderable i des coratge indefectible des poble alemany? Idò sí, dia 7 de desembre hi hagué, aplegats de sa butxaca des contribuents, no per forsa, sino voluntariament, dos mil milions de marcs amb or dins ses caixes des Banc de l'Imperi! I ara amb tant d'or janau-los a darrera amb un pa calent! an ets alemanys!

—Es Governador General de Bèlgica e-hu fa de tot per normalisar sa vida pública d'allà i per millorar sa situació de sa propietat, de s'industria, de sa fabricació, de s'agricultura, i sobre tot de sa classe treballadora. Així és que dins es desembre publicà una partida de lleis, regularisant es trebal de ses dones i d'ets al·lots, de dia i d'en-sant, i llavò s'Ensenyansa Primaria. Pero no vos cregueu que pegàs cossa a totes ses lleis que sobre això hi havia a Bèlgica i que hi posàs rònegues ses d'Alemania o que les se tregués des cap. Res d'això: casi tot lo que ha manat que se fassa, no son més que lleis belgues que ja hi havia, pero que, o eren caigudes en desús o encara no les havien posades en vigor. Se veu que aqueix Governador General que el Kaiser ha posat a Bèlgica, té ui de governant, e-hi va amb seny de bística véia, no se'n va des seu cap, sino que té en compte lo que feren es qui li vengueren davant.

Arribades dia 11

—Telegrafia de Londres que ets alemanys, a ses ordes des famós General Hindenburg, han atacada Varsovia, capital de la Polonia russa, onze vegades amb un dia, sensa resultat (diuen de Londres). Dins pocs dies sabrem notícies més clares i desapassionades.

—A Italia ja comensen a estar empipats d'Inglaterra porque es navilis de guerra inglesos cada instant aturen es vapors mercants italians, i allà los regoneixen de cap a cap, ocasionant-los enfits, molesties i perjuis; fins i tot bombetjaren es vapor Tetimbre, italià. Dins es mateix port de Malta. Mos pareix que tot això es senya de brut entre Inglaterra i Italia. ¡Ja hu veurem En Gelat a on se jaurà!

Arribades dia 12

—Diuen de St. Petersburg que ets alemanys que anaven a tirar-se dalt Varsovia, son romasos encallats de tanc de fanc com e hi ha per aquells endrets.

—Un volador dirigible alemany vola p'es contorns de Varsovia, amollant-hi bombes i bombes, fent maig per llarc a s'exèrcit rus; diuen que matà un general.

—Ja recordareu que es telegrams de St. Petersburg deien aqueis dies passats que es russos havien passats es Kárpates i esbroncat per dins Ungría. Idò bono, ara resulta que ni han feta una cosa ni altra. Per això és que noltros totes ses noves que mos venen de St. Petersburg les posam en corantena, si son favorables a Rússia.

—Ell ara resulta que es Generalissim Jofre és de nerencia espanyola; es seu rebesavi era nadiu d'Espanya, i per questions polítiques el foragitaren d'aquí, i se tirà dins França, an el Roselló, establir-se a sa vila de Ribesaltes. Es llinatge Jofre és antiquíssim de Catalunya i a Mallorca. De manera que això de posar dues i a tal llinatge és una bajanada de filisteus cap-verjas.

—Sembla que a una partida de punts de sa línia de foc des nort de França per conveni mutual d'alemanys

i aliats sa nit i sa diada de Nadal no feren guerra ni despararen, sino que feren festa i s'aplegaren com amics i camarades es soldats i oficials de cada banda, i uns amb altres se trobaven simpàtics i agradosos. Lo qual les venfa molt de nou, com e-hu confessen dins ses cartes que uns i altres han escrites contant-ho. ¡Que n'hi ha de molts que se fan guerra a mort, i que, si se veien d'aprop i se coneixien, se farien amics cop en sec!

—Arriben noves de França de que s'extén més de cada dia, sobre tot per sa banda des nort, es desig de que se fassen ses paus com més prest millor, i que ja basta de guerra.

—El Gran Turc ha escrit an el Papa de que està conforme en lo que el Papa demana, d'amollar es presoners de guerra que ja no serveixen per ses armes.

—De Roma desmenten de bell nou que ets alemanys hagen pres ni arrestat es Cardenal Mercier.

—Arriba notícia de Londres que an es canal de la Manxa han comparegut setze voladors dirigibles alemanys, que se'n anaven cap an aquella gran capital i es vent no los hi ha deixats anar. Quant passaren part damunt Calais e-hi amollaren un bon raig de bombes; no saben encara quin mal e-hi feren. Aquesta feta d'ets alemanys ha impresionada la gent de Londres de mala manera.

—Przemysl és una ciutat austriaca de davora Rússia que es russos fa temps que la tenen sitiada. Que sitiadors i sitiats ja hi han posat call, se veu per lo que han fet ara amb motiu de ses Festes de Nadal, que s'han enviades uns amb altres ses Bones Festes amb molta d'atenció i cortesia. Això és una gent que hu entenen! Bé han fet!

Arribades dia 13

—Ahr arribaren telegrams de que Italia prendria part en sa guerra a favor d'ets aliats. E-hu trobarem massa gros i no hu creguérem. Avui arriba notícia de que es Govern Italià ha dit que no hi ha tal cosa, i que ja no hu tornarà desmentir maldament tornin escampar tal nova, porque tampoc no és cosa d'haver de perdre es temps desmentint mentides, amb tants de forfolons com en diuen.

—Quants de Diputats francesos diuen que hi ha que serveixen a sa línia de foc? Idò 220. Així mateix e-hu paga.

—Sembla que així mateix les se donen ets aliats amb sos alemanys an es nort de França i sur-oest de Bèlgica, pero no massa fort tampoc; vaja! per omplir s'expedient. Es que es temps no favoreix gota: no para de ploure, i tot és un fanquer que no hi ha qui s'hi balluc.

—Devers la Polonia russa, la Bukovina i els Kárpates succeeix una cosa per l'estil: se peguen fregades es russos amb sos alemanys i ets austriacs, pero no massa fortes, porque es mal temps, ses barrumbades d'aigo los capturen.

—De lo que passa an es turcs amb sos russos i devers Egipte, com és tan enfora, no és gens bo de fer aclarir-ho. Uns i altres diuen que les va bé i que guanyen; pero això no pot esser: si uns guanyen, ets altres per forsa han de perdre. Sa verdadera és que amb aqueixes coses de sa guerra estam més a les fosques que no mos creim!

Arribades dia 14

—Arriben noves del Japó de que, trobant-se l'occeà Pacific net de navilis de guerra alemanys, el Japó no té cap interés en sa guerra d'Europa i que no esta dispost a intervenir-hi en cap manera. ¿Que heu sentit siular, francesos, inglesos i russos?

—Devora Soissons (nort de França) es francesos han hagut de recular prou i davora Clermont (Argonne) han perdut un fortí molt estratègic.

Arribades dia 15

—Se calcula que es comerç Inglès amb motiu de sa guerra ha mancabat un 40 per 100. Així mateix e-hu paga.

—S'ofensiva francesa, empresa dia 17 de desembre, per treure de França ets alemanys, fa tan poca via que se considera un fracàs un poc massa sobrat, per lo quant sa situació des dos exèrcits és, poc sa poc llá, sa mateixa que abans; de 17 de desembre, això després d'un més d'ofensiva des francesos.

—A Paris se preparen p'es cas de que es zeppelins alemanys les vulgueren fer cap visita de ses seues. Les menen molta de por la gent de Paris i sobre tot de Londres.

—Ets alemanys fan via cap a Varsovia, pero molt a poc poc p'es mal temps que hi reina i no hi ha qui hi rossec s'artilleria i demés carro-portal que du tot exèrcit.

—Devers es riu Drina es russos se'n han duita una mala sabatada d'ets alemanys.

A Rússia se troben amb grosses dificultats per proveir-se de ses coses que necessitan per sa guerra, porque no poren comunicar amb sos païssos d'occident d'on han de venir tals coses porque alemanys, i austriacs i turcs los tenen tancats an es russos.

Secció local

†

Dia 9 passà d'aqueix mon a l'altre l'amo Aleix Llull de So'n Llodrà, de 82 anys, persona de bé a carta cabal. Que Deu nostro Senyor haja amparada la seua ánima i per ell lluesca la llum eterna de la Santa Gloria. Al cel lo vegem! Amen!

Enviam a tota la seua familia i d'una manera particular a son genre es nostro amic ben volgut D. Andreu Llabrés es nostro condol més coral.

Anit hi ha a la Parroquia solemnes completes a St. Antoni Abat i després sortirà sa Colcada de costum; demà gran festa a l'esglesia i de-cap-vespre a les dues i mitja ses beneïdes des bestiar.

Sa novena és anada de primera; es predicador ha agradat ferm, i molta de gent que hi anava a sentir-lo.

Ell ara resulta que D. Juan Amer al cel sia no sols deixà 10.000 pessetes per s'esglesia des port, i 5000 per s'obra de l'esglesia parroquial i 5000 per la Seu, sino que també en deixà 5000 a l'Hospital de Manacor. ¡Molt ben fet! Bé li deu haver recompensat Deu a don Juan tot aquest bé que ha deixat per esglesies i per pobres!

Dijous digueren un ofici de mort a la Parroquia i un an es Convent de St. Vicens Ferrer en sufragi de s'ánima de s'altre bon amic nostro D. Rafel Rosselló i Alemany de Ca-s' Hereu.

Ets amel·lers ja comensen a florir, i ben garrida que se presenta sa florida.

Qui fa mala-cara son ets ordís, sia des fret o que tenguen floridura de rel o cuc.

Ses faves sí que se presenten bé, pero tenen poi; es blats n'hi ha d'atacats de cuc.

D. Jusep Fuster i Pomar, President de la Secció de Sanitat del Foment del Civisme mos envia un exemplar de la ben pensada i millor escrita memoria La Lucha social anti-tuberculosa en Palma des nostro bon amic D. Jusep Aguiló de So'n Servera. Les gracies an el Sr. Fuster per s'obsequi que mos ha fet i s'enhonabona an el Sr. Aguiló per aqueixa nova prova que ha donada des seu talent mèdic.

